

גורם אחראי:

יועץ משפטי

פקודת נציבות

בתוקף מתאריך: 1.5.01

פרק: 02 - סוהרים

ת' עדכון אחרון: 15.6.03

מס' הפקודה: 02.04.00

משמעת - כללים בדבר שימוש בכוח לצורך מילוי תפקיד

א. מטרת כללים אלה להגדיר באלו נסיבות מותר לסוהר, לצורך מילוי תפקידו, להשתמש בכוח כלפי אסיר או כל אדם אחר.

ב. בפקודה זו: הגדרה

"אסיר" - כמשמעותו בסעיף 1 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב1971- , לרבות עצור.

ג. לפי תקנות בתי הסוהר, תשל"ח1978- רשאי סוהר להשתמש בכל האמצעים הסבירים, כולל שימוש בכוח סביר, רק במקרים כדלקמן:

1. להשלטת הסדר הטוב בבית הסוהר;

2. להגנתו של סוהר או אסיר;

3. למניעת בריחתו של אסיר;

4. להוצאת אדם מבית הסוהר, אם סירב לצאת על פי הוראה שניתנה לו כדין.

5. לביצוע טיפול רפואי באסיר, אם הרופא קבע שנשקפת סכנה לחייו או לבריאותו של האסיר, והאסיר מסרב לקבל את הטיפול הרפואי שקבע הרופא.

ד. חל איסור חמור להפעיל כוח כלפי אסיר לשם ביצוע הוראה, תפקיד או חובה בנושאים המפורטים בסעיף ג' לעיל, אלא אם לא ניתן בשום דרך חוקית לבצע ההוראה, התפקיד או החובה ללא הפעלת כוח. גם במקרה כזה אין להשתמש בכוח, אלא בהתאם לכלל כללי ההתנהגות שיפורטו להלן.

התנאים לשימוש

בכוח

**הכללים החלים
על השימוש בכוח**

ה. אלה כללי השימוש בכוח עליהם יקפיד כל סוהר:

1. אסור להשתמש במידה של כוח שהיא יותר מן ההכרחי וההגיוני בנסיבות הענין. תמיד צריך להיות יחס סביר בין המטרה אותה רוצים להשיג לבין מידת הכוח אשר אותה מפעילים.
2. אסור להשתמש באמצעים של כוח שהם מופרזים ואינם הכרחיים, בנסיבות הענין, כדי להשיג את המטרה שלשמה משתמשים בהם.
3. אסור להשתמש במידה ובאמצעי כוח כאלה שיגרמו לאסיר נזק שהוא חמור מהנזק שעלול היה להיגרם למישהו על ידי אותו אסיר ושאותו נזק מנסים למנוע ע"י השימוש בכוח.
4. אסור להמשיך ולהשתמש בכוח כלשהו לאחר שהמטרה כבר הושגה.
5. בעת השימוש בכוח יש להיזהר מפגיעה באסיר או בכל אדם אחר שאיננו מעורב במישרין במעשה.
6. התבטאות או התנהגות מעליבה או מקנטרת מצד אסיר כלפי סוהר, אינן יכולות בשום מקרה לשמש הצדקה לשימוש בכוח.
7. אם הממונה על הסוהר נמצא בקירבת מקום והנסיבות מאפשרות להזעיקו במהירות, לא ישתמש הסוהר בכוח אלא לאחר קבלת אישורו של הממונה.

מבחן ה"סבירות"

- ו. מבחן ה"סבירות" הנזכר בכללים אלה הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי; כלומר, השאלה בכל מקרה היא כיצד היה על סוהר סביר לנהוג בנסיבות העניין.
- ז. מפקד ינקוט כל אמצעי סביר, הדרוש כדי למנוע ולהפסיק שימוש בלתי מוצדק בכוח ע"י פקודיו.
- ח.
 1. סוהר חייב לדווח בכתב למנהל היחידה על כל מקרה של שימוש בכוח מצידו, או מצד סוהר אחר כלפי אסיר, תוך ציון הסיבות לשימוש בכוח ותאור מפורט של האירוע כולל: זמן, מקום, זהות המעורבים והנוכחים באירוע, תיאור הפעולות, מידת הכוח והאמצעים שנקטו ע"י כל אחד מהמעורבים במהלך האירוע.
 2. מנהל בית הסוהר יראיין את האסירים המעורבים באירוע באופן מיידי, לא יאוחר מ-12 שעות לאחר האירוע. בראיון יעמוד על מצבם, ירשום את גרסתם ויאשרה בחתימתו ובחתימת האסירים המרואיניים.

- דיווח המנהל**
- ט. 1. מנהל היחידה ידווח על כל אירוע בו התעורר חשד לשימוש בכוח ובניגוד לנהלים מצד סוהר, הדיווח יהיה טלפונית ובמהירות האפשרית למפקד המחוז, וכן במברק לא יאוחר מ-12 שעות לאחר האירוע לנציב, למפקד המחוז, לרמ"ל בטחון והאסיר וליועמ"ש.
2. דיווח כאמור בסעיף 1 לעיל, יועבר גם בכל מקרה בו נחבל האסיר במהלך האירוע או במקרה בו מתלונן האסיר על כי בוצע נגדו שימוש בכוח. גם במקרים אלה יראיין מנהל בית הסוהר את המעורבים כמפורט בסעיף ח-2 לעיל.
- בדיקה ע"י רופא / חובש**
- י. 1. באירוע בו נעשה שימוש בכוח כלפי סוהר או אסיר, ייבדק כל מי שהפעיל כוח או שהופעל כנגדו כוח באופן מיידי ע"י רופא ובהעדרו ע"י חובש. חובת הבדיקה תחול בכל מקרה אף בהעדר תלונות מצד המעורבים.
2. במקרה בו נערכה בדיקה ראשונית ע"י חובש בנסיבות המתוארות בסעיף קטן 1, תיערך בדיקה ע"י רופא לכשיגיע ליחידה ולא יאוחר מ-12 שעות ממועד האירוע.
3. הבדיקה הרפואית תתעד באופן מפורט את מצבו הגופני, כולל תאור החבלות, אם ישנן על גופו של הנבדק. אם לא נתגלו פגיעות גופניות, חובה לציין גם זאת בתעודה הרפואית.
4. אחריות לקיום הבדיקה הרפואית חלה על הסוהרים המעורבים באירוע, ועל מנהל היחידה ובהעדרו על בעל התפקיד הבכיר ביחיד.
5. אם רופא או חובש בדק אסיר והתעורר אצלו חשד סביר, כי אותו אסיר נחבל ע"י אסיר או סוהר או היה מעורב במעשה אלימות, אשר כתוצאה ממנו היה זקוק לטיפול רפואי, יודיע על כך מייד בכתב למנהל בית הסוהר.
- חקירת חשד / זימון חוקר משטרה**
- יא. 1. נתקבל דיווח כאמור בסעיף ט' לעיל, או התלונן אסיר על שימוש בכוח נגדו או באם נגרמה לאסיר כתוצאה משימוש בכוח חבלה גופנית, יש לנהוג בהתאם להוראת סעיף 8 לפקנ"צ 02.10.00.
2. הביע האסיר את רצונו להתלונן נגד הסוהרים בפני חוקר משטרה, ידאג המנהל לזמן חוקר משטרה שיגבה את תלונת האסיר.
- שינון**
- יב. מנהלי היחידות יביאו פקודה זו לידיעת כל פקודיהם בליות דברי הסבר מתאימים. תוכן הפקודה ישונו לכל אנשי היחידה אחת לשלושה חודשים.
- יג. למען הסבר ספק, מודגש כי הוראות פקודה זו חלות על כל סוהר, ללא הבדל דרגה ותפקיד.